

Het voorjaar heeft veel mooie gezichten. De bollen staan in bloei, aan de bomen is nieuw blad en bloesem te zien en mensen gaan enthousiast aan het werk in de tuin. Ook wij zijn bezig geweest om de Nieuwsbrief in een nieuw jasje te steken. Machiel heeft dezelfde opmaak toegepast als bij de Baerne, en zoals u kunt zien is het erg mooi geworden.

Er is weer veel te lezen: over 4 en 5 mei, een nieuwe lezing in mei en een artikel van Ton van den Oudenalder over de straatnamenveranderingen in de oorlog.

Als u graag foto's maakt, kunt u deelnemen aan een fotowedstrijd van bloeiende stinzenplanten en er is, voor de tweede keer en met groot succes, weer een groepswandeling gehouden door Peter Bakker van de wandelingen werkgroep.

Over de restauratie van Trompenburgh, de plaquette van Johanna Westerdijk, de Meester Pluimprijs en de vraag naar vrijwilligers voor de bezorging van de Baerne kunt u ook lezen.

Maar misschien heeft u wel wat tijd over om te af en toe eens helpen bij een activiteit?

Laat het ons weten, we zijn er blij mee.

Ans van Egdom, Martin Hoogendoorn en Johanna Hebuterne

Lezing Meindert Tepper: "Explosie 10 mei 1945"

De Historische Kring Baerne organiseert op donderdag 15 mei a.s. een lezing over de explosie op 10 mei 1945.

Onderzoeker Meindert Tepper uit Hilversum vertelt over de gebeurtenissen op die 10e mei en zijn zoektocht naar aanleiding daarvan.

Na de capitulatie van de Duitsers werd op een terrein gelegen tussen de Biltseweg en de Jachthuislaan een inzamelplaats voor wapens, munitie en voertuigen ingericht. De vele duizenden Duitse militairen moesten hier hun spullen inleveren. Het was in die tijd nog Baarns grondgebied. Tegenwoordig is het grondgebied van de gemeente Soest.

Op 10 mei 1945 ging het mis bij het uitladen van een van de vrachtwagens met munitie. Een op scherp staande mijn ontploft. Dertien Engelse militairen kwamen om het leven en zes raakten gewond. Ook enkele Duitse militairen overleefden de explosie niet. Later zijn er nog 3 soldaten door ongelukken elders in Nederland omgekomen. Deze 16 soldaten liggen allen begraven op de Noorderbegraafplaats in Hilversum. Meindert Tepper uit Hilversum heeft deze 16 graven geadopteerd. Hij zal deze avond een inleiding verzorgen over deze explosie en de gevolgen ervan. Maar ook over de zoektocht naar de gezichten achter de soldaten.

Meindert Tepper is een van de actiefste leden van de Historische Kring Hilversum. In 2022 verscheen van zijn hand een boekje over de burgemeesters van Hilversum (van 1825 tot 2022) en in 2023

**De Oudheidkamer is
Koningsdag gesloten**

Postadres: Postbus 326, 3740 AH Baarn • **Bezoekadres Oudheidkamer:** Hoofdstraat 1a, 3741 AC Baarn
Telefoon: (035) 54 303 77 (tijdens openingsuren) • **Openingstijden:** woensdag 14 - 16 uur, zaterdag 11 - 13 uur.
www.historischekringbaerne.nl • info@HistorischeKringBaerne.nl

verscheen in hetzelfde formaat een boekje met de titel "Omroep Erfgoed Anno 2023". De lezing vindt plaats op **donderdag 15 mei a.s.** in de Herberg van Paulus en begint om 20.00 uur. De zaal is open vanaf 19.30 uur. Er is pauze, de koffie/thee (€ 2,00) dient u contant af te rekenen, er is geen PIN. Leden van de Historische Kring Baerne hebben gratis toegang voor zichzelf en een gast. De entree voor niet leden bedraagt € 3,50

Mail van Ed Vermeulen: Een uitgebreid verslag van dit tragische ongeval tijdens de ontwapening van de Duitse troepen in mei 1945 is te lezen op <https://groenegraf.nl/5mei1945>.

Meester Pluimprijs uitgereikt aan Frits Booy

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van de Historische Kring Baerne is voor de derde keer de Meester Pluimprijs uitgereikt. Petra Spigt, onze

voorzitter, overhandigde dit jaar de prijs aan Frits Booy.

Zij legde uit dat hij de prijs heeft gekregen voor:

"Het bevorderen van de kinderliteratuur en het behoud van onze waardevolle historische Sinterklaascultuur. Op nationaal niveau heb je je sporen verdiend, onder andere met je bijdragen aan de jaarboeken van het Nederlands Genootschap van Bibliofielen. Op deze oorkonde staat slechts een deel van wat jij voor de Historische Kring hebt betekend: ontelbare artikelen voor de Baerne, jouw rol in de redactie, en niet te vergeten jouw initiatieven voor jubileumboeken zoals *1000 jaar Baarn* en *Baarn in de wereld – De wereld in Baarn*".

Frits Booy was blij met de prijs en pree de goede samenwerking met de Historische Kring Baerne "De prijs komt mij dan wel toe, maar een aantal veertjes zijn voor jullie."

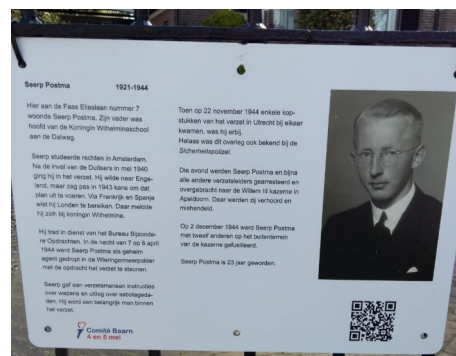
De Meester Pluimprijs wordt uitgereikt aan Baarnaars die zich op allerlei gebied verdienstelijk hebben gemaakt voor de geschiedenis van Baarn.

Herdenking 4 en 5 mei 2025

Om de herinnering aan deze oorlog levend te houden gedenken wij ieder jaar op 4 mei de vele slachtoffers die in de Tweede Wereldoorlog zijn gevallen.

Op adressen waar Baarnse slachtoffers hebben gewoond en in die tijd zijn weggevoerd van hun huis naar concentratiekampen of het slagveld zijn nu borden geplaatst met de geschiedenis van deze bewoners, vaak vergezeld van een foto. Deze A4 borden staan in de tuin of bij de voordeur, goed zichtbaar en leesbaar voor de voorbijganger. De plm. 40 borden verhalen

over de levensloop

van de slachtoffers, het betreft hier ongeveer 80 levens. Bij de VVV en de Baarnse winkeliers liggen folders waarin op een plattegrond wordt aangegeven waar die borden te zien zijn.

Op 4 mei worden worden ze, voorafgaand aan de dodenherdenking naar het Stationsplein in Baarn verplaatst. Tijdens deze plechtigheid worden de namen van de slachtoffers genoemd, waarna de 2 minuten stilte in acht worden genomen.

Tot en met 5 mei is in de hal van het station de expositie "Baarn in oorlog" te zien, georganiseerd door Godfried van Run en met medewerking van de Historische Kring Baerne. Bij de opening van de tentoonstelling door burgemeester

Foto: Caspar Hurdeman

Mark Röell, was Tineke Klaver, het meisje op het bankje afgebeeld op de poster, eregast.

De tentoonstelling bestaat uit 10 panelen met informatie en foto's over de Tweede Wereldoorlog in Baarn en Lage Vuursche, vanaf de mobilisatie in 1939 tot en met de bevrijding in 1945.

Samen met Ad van Liempt maakte Godfried van Run ook een podcast om de bezoeker mee te nemen in de geschiedenis van de mobilisatie in 1939, de Duitse aanval in 1940, de hongerwinter en de uiteindelijke bevrijding in 1945.

Meer informatie vindt u op www.4en5meibaarn.nl

Een blik achter de schermen bij Trompenburgh

Buitenplaats Trompenburgh in 's-Graveland verkeert volop in de restauratie. Dat is al maanden aan de gang, maar de verbouwing loopt vertraging op. Bij deze buitenplaats is nog veel in de originele staat.

In de 17e eeuw werd hij gebouwd in opdracht van admiraal Cornelis Tromp (1629-1691) en zijn vrouw Margaretha van Raephorst (1625-1690). Het was de enige buitenplaats in

Nederland in het bezit van een admiraal.

Hoogtepunt van het gebouw is de koepelzaal, een wat kleinere versie van de Oranjezaal van paleis Huis ten Bosch. Deze twee gebouwen hebben als enige in Nederland een 17e eeuwse koepelzaal.

Monumentenbezit, de huidige eigenaar, vindt het belangrijk dat het monument nu nog in de oude staat te zien is als momentopname, na de verbouwing zal veel er anders uitzien, alles wordt verduurzaamd en de historische tuin wordt gerenoveerd. Wanneer dit klaar zal zijn is nog de vraag, de bedoeling was in de loop van 2025, maar dat gaat dus niet lukken. Daarom biedt Monumentenbezit de bezoeker de gelegenheid om de zien hoe de buitenplaats er nu uitziet.

Vanaf mei tot eind augustus kan dit via rondleidingen met een gids, zo kan men een tussentijdse blik achter de schermen werpen.

De tickets voor € 15,- kunt u boeken bij www.trompenburgh.nl.

Wanneer de restauratie klaar zal zijn weten we niet, zegt een woordvoerder, we hopen in 2026.

Straatnaamwijzigingen tijdens de Tweede Wereld Oorlog

De Duitse bezetter begon al snel in 1940 met het wissen van de sporen van het Oranje vorstenhuis in Nederland. Koninklijke namen mochten niet meer in de krant of op de radio genoemd worden. Zelfs geschiedenisboekjes werden aangepast.

Op 3 januari 1942 werd een verbod uitgevaardigd door de Duitse bezetter inzake het gebruik van straatnamen die men niet meer wilden zien. Dit betrof voornamelijk straatnamen gerelateerd aan het Koninklijk Huis en aan de Joodse traditie of namen van Joden. Dit verbod gold niet alleen voor straatnamen maar ook voor gebouwen en scholen. Zo werd in Baarn de **Prinses Julianaschool** omgedoopt tot **Openbare School No. 1**.

Het verbod was uitgevaardigd door het Generalkommissariat für Verwaltung und Justiz (het Commissaraat-Generaal voor Bestuur en Justitie) en door de Commissaris-Generaal voor de Veiligheid. Op 17 september 1941 werd afgekondigd dat per 3 januari 1942 het verbod van kracht was. Het verbod luidde: *Das Strassen, Plätze, Parks und, in deren Bezeichnung die Namen lebender Mitglieder des Königshauses verwandt sind, eine neue Bezeichnung erhalten*. Met andere woorden een verbod op het gebruik van de namen van nog levende leden van het Koningshuis of hun familieleden voor straten, pleinen, parken, etc. Ook Baarn werd getroffen door deze maatregel.

Op 31 januari 1942, dus op de verjaardag van Prinses Beatrix, verwijderden onbevoegden de straatnaamborden Wilhelminalaan, Prinses Julianalaan en Prins Bernhardlaan in Baarn. NSB leden werden van deze daad verdacht. Op 8 februari werden de straatnaamborden weer teruggehangen, maar op 22 februari 1942 waren ze opnieuw verdwenen. In de maand erna gebeurde dat nog drie maal.

Bosboom Toussaintlaan

De straatnaamwijziging in opdracht van de Duitse bezetter betrof de volgende straten in Baarn: de **Da Costalaan** naar de Nederlandse dichter Isa c da Costa, geboren in 1798 en overleden in 1860 werd de **Bosboom Toussaintlaan**. Anna Louisa Geertruida Bosboom Toussaint was een schrijfster van historische romans die reeds in 1886 was overleden. De bezetter ging heel ver in de naamswijzigingen, zelfs de naar de schilder Jozef Israëls genoemde **Isra lsstraat** werd gewijzigd in de **Rembrandtlaan**. Jozef

De Da Costalaan op een oude Ansichtkaart. Helaas is er geen foto van de Bosboom Toussaintlaan.

Israëls overleed al in 1911. De naar Prinses Beatrix genoemde **Prinses Beatrixlaan** werd veranderd in de **Gustaaf Adolf**laan. Gustaaf Adolf was de koning van Zweden en een vriend van Duitsland.

Prins Bernhardlaan moest het veld ruimen voor de **Frederik Hendrik**laan. Deze Frederik Hendrik had de bijnaam stedendwinger, dus weliswaar uit het huis van Oranje maar al enige eeuwen geleden overleden. Dat kon dus geen kwaad, volgens de Duitsers.

De laan genoemd naar de toenmalige kroonprinses de **Prinses Julian**laan werd de **Maurits**laan. Deze Maurits was de zoon van Willem van Oranje en Duitser van geboorte. Kon dus ook geen kwaad en was bovendien al in 1625 overleden. De **Smuts**laan werd veranderd in **Pretorius**laan. Jan Christiaan Smuts was een sterk voorstander van een pro-Britse politiek in Zuid-Afrika en hij leidde militaire expedities tegen de Duitse koloniën. Reden genoeg voor de Duitse bezetter de naam

*Schuilkelder gebouwd door de Duitse bezetter in 1943 in de Prinses Beatrixlaan. Tijdens de bouw van deze unieke uit baksteen opgetrokken kelder heette deze straat de Gustaaf Adolf*laan, naar de Zweedse koning.

Smutslaan te wijzigen. Andries Wilhelmus Jacobus Pretorius was een leider van de Voortrekkers. Hij wordt beschouwd als stichter van de Zuid-Afrikaansche Republiek. Pretorius is een achternaam van Germaanse oorsprong.

En tenslotte de **Wilhelmina**laan, deze laan moest in de oorlog door het leven als de **Willem de Zwijger**laan. Wederom een vorst die reeds lang geleden overleden was en van Duitse afkomst.

Direct na de beëindiging van de oorlog werden de straatnamen weer gewijzigd in de originele straatnamen. In de meeste steden gebeurde dit op 18 mei 1945. Zo ook in Baarn.

Helaas zijn er geen afbeeldingen bekend van gewijzigde straatnaambordjes. Mocht iemand een foto in zijn bezit hebben met een van die Duitse straatnamen erop dan houden wij ons aanbevolen om deze foto te kopiëren.

Ton van den Oudenalder

Groepswandeling met de HKB

Een van de activiteiten van de wandelgroep is het organiseren van groepswandelingen. Vorig jaar is hier voorzichtig mee gestart met een bedrijfsuitje in Lage Vuursche, waarbij de omliggende bossen werden verkend. Onlangs werd door "gids" Peter Bakker met een groep dames, die vriendinnen bleken, een wandeling door het centrum van Baarn gelopen. De wandeling begon in de Koninklijke Wachtkamer, waar mevrouw Lied Borgman een uitleg gaf over het ontstaan en gebruik van deze bijzondere wachtkamer. Hierna ging de tour onder andere langs Hendricksen, Bioscoop Flora, Den

Boer, het Gemeentehuis, de Pauluskerk, de Pekingtuin en de NBS, om uiteindelijk weer bij het beginpunt "De Generaal" te eindigen. Ondanks het miezerige weer waren de dames enthousiast over de wandeling en de diverse wetenswaardigheden die ze te horen kregen. Aan de deelnemers wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd.

Plaquette Johanna Westerdijk

In het Cantonspark is op 11 april een plaquette onthuld van Johanna Westerdijk. De Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Microbiologie heeft deze plek uitgeroepen tot Nederlandse Mijlpaal in de Microbiologie. De eerste Mijlpaal was voor Antoni van Leeuwenhoek in zijn geboortehuis in Delft. De tweede Mijlpaal is nu voor Johanna Westerdijk, de grondlegger voor het onderzoek naar schimmels en plantenziekten. Zij begon met een verzameling van 80 levende schimmels die onder haar leiding uitgroeide tot een collectie van 11.000 schimmels, wat de basis vormde voor wat nu de grootste verzameling schimmels ter wereld is. Belangrijk was haar bijdrage aan de bestrijding van de lepenziekte en aardappelziekte. Vanaf 1906 was Johanna Westerdijk directeur van het Centraal Bureau voor Schimmelcultures (CBS) en het Fytopathologisch Laboratorium Willie Commelin Scholte (WCS). In 1920 verhuisden zij naar de Javalaan in

Baarn. Buitengewoon hoogleraar werd zij in 1917 aan de Universiteit Utrecht en daarmee

tevens de eerste

vrouwelijke hoogleraar van Nederland.

Wetenschappers, bestuursleden van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Microbiologie, bestuursleden van de door Johanna Westerdijk opgerichte vereniging van vrouwen met hogere opleiding en veel genodigden waren bij de onthulling van de plaquette in het Cantonspark aanwezig.

Gevraagd: Bezorgers voor de Baerne

Elke drie maanden komt er een Baerne uit. Een vaste groep vrijwilligers is dan actief om dit blad van de Historische Kring Baerne te bezorgen. Het gaat hierbij telkens om wijken met ongeveer 45 adressen. De bezorgers van de volgende wijken zijn gestopt, daarom worden nu nieuwe bezorgers gezocht:

- Zandvoort en Professorenwijk
- Eemdal-noord
- Centrum

Mocht u belangstelling hebben, stuur dan een mail aan info@historischekringbaerne.nl
Wij nemen dan snel contact met u op.

Doe mee met de fotowedstrijd van de stichting Kastelen Buitenplaatsen en Landgoederen

Tot en met 15 mei 2025 kunt u uw mooiste foto's van bloeiende stinzenplanten op Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen insturen en kans maken op mooie prijzen. Op de foto moet duidelijk te zien zijn dat de stinzenplant(en) bloeien op een kasteel of buitenplaats.

Kijk voor deelname op de website:

www.skbl.nl

Foto: Trudelines de Graaf

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van 24 maart 2025

De Historische Kring Baerne heeft een druk jubileumjaar 2024 achter de rug. Met tal van activiteiten heeft de club de aandacht op zich gevestigd. Baerne is meer zichtbaar geweest. In 2025 zal nog meer aan de weg worden getimmerd. Dat zal gebeuren met festiviteiten, die met name door de gemeente in het kader van "Baarn 675 jaar stadsrechten" worden georganiseerd. Bij verschillende evenementen is de HKB betrokken. In de etalages van de middenstanders komen bijvoorbeeld straatgezichten. Oktober is de maand van de geschiedenis, met een vijfde Avond van de Baarnsche Geschiedenis in De Speeldoos. Er komt een fietstocht van 40 km met twee lussen en de Brink als startlocatie. Het buitengebied wordt hierbij betrokken. De kinderburgemeester wordt bij activiteiten voor de Baarnse jongeren betrokken. Tijdens de ledenvergadering heeft voorzitter Petra Spigt een doorkijkje gegeven. Noemenswaardig zijn de ambitie de huisvesting (toegankelijkheid en bereikbaarheid verbeteren), het vergrijsde ledenbestand meer kleur te geven door bijvoorbeeld de (school-)jeugd naar het pand aan de Hoofdstraat te trekken, bewoners van verzorgingshuizen worden benaderd en de sociale media komt meer aan bod. Het aantal van 80 vrijwilligers moet omhoog, evenals het aantal betalende leden. Een bindingsbijeenkomst wordt gehouden. Podcast krijgt een impuls. Wandelingen met gids door Baarn komen eraan.

"Uit de kelder" is het thema, dat uitgebreid wordt belicht in het beleidsplan 2025-2027.

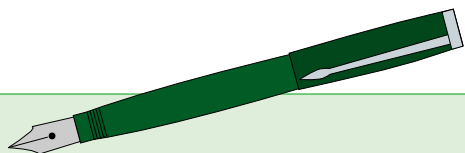
De aanwezige leden van de HKB moesten hun goedkeuring geven aan herziening van de statuten en het huishoudelijk reglement.

Deze wijzigingen zijn na te lezen op de website: www.historischekringbaerne.nl

Omdat het stemmingsquorum niet is gehaald wordt er een tweede vergadering voor goedkeuring van de statuten en huishoudelijk reglement gehouden op 28 april om 14.00 uur in de Oudheidkamer van de Historische Kring Baerne.

Agenda

T/m 25 aug. 2025	Tentoonstelling "De kerk op de Brink". In de Oudheidkamer van de Historische Kring Baerne. Openingstijden: woensdag van 14.00 – 16.00 uur en zaterdag van 11.00 – 13.00 uur.
26 april 2025	Koningsdag. Vrijmarkt, Kinderspelen en een muzikaal programma in de Pekingtuin. Het hele programma staat op: www.koningsdagbaarn.nl
28 april 2025	14.00 uur in de Oudheidkamer. Tweede ledenvergadering voor goedkeuring statuten en huishoudelijk reglement
4 mei 2025	Dodenherdenking met Stille Tocht en Herdenking vanaf 20.00 uur op het Stationsplein. Aansluitend Herdenkingsconcert in de Paaskerk door Concertkoor Baarn Meer informatie op de website van het 4 en 5 mei comité: www.4en5meibaarn.nl
5 mei 2025	Bevrijdingsdag. Bevrijdingsloop met aankomst basisschoolleerlingen groep 8 op de Brink. Bevrijdingsfeest Paleis Soestdijk van 10.30 -20.30 uur. Informatie op www.opdeheuvelrug.nl/bevrijdingsfeest
15 mei 2025	Lezing "Explosie 10 mei 1945" door Meindert Tepper in de Herberg van Paulus. Aanvang 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Toegang voor leden plus gast gratis, niet-leden betalen € 3,50.